

Elisenda Paluzie (Barcelona, 1969) és degana de la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona. Experta en finançament i balances fiscals, en aquesta entrevista explica les claus per a entendre el funcionament del famós fons de competitivitat.

“En el finançament, l'actitud de l'estat és moralment perversa”

Madrid comet cap il·legalitat, si no avança els diners corresponents al fons de competitivitat del 2011, que la Generalitat calcula en 1.450 milions d'euros?

—L'estat no té cap obligació legal de fer una bestreta pel fons de competitivitat enguany. Només té l'obligació de fer efectiu el pagament a partir del juny del 2013, quan s'haurà liquidat l'exercici 2011.

—Aleshores per què el 2009 i el 2010 sí que es va avançar una quantitat d'aquest fons?

—La mateixa llei permetia, en una disposició transitòria, de fer-ho, també per al 2011, però sense ser obligatori. Els dos primers anys l'estat ho va fer voluntàriament, però el 2011 ja no s'ha inclòs en els pressupostos generals de l'estat.

—De manera que enguany també es podria haver avançat.

—Sí, és clar. Es tracta de fer una bestreta, tenint en compte que la dotació del fons de competitivitat s'actualitza d'acord amb el creixement que té la recaptació impositiva de cada any. Aquest fons es reparteix entre totes les comunitats que en són beneficiàries, és a dir, les que, una vegada s'ha aplicat el sistema de finançament i la resta de recursos del sistema, queden per sota del finançament *per capita* ajustat (no per persona, inferior a la mitjana espanyola). Aquestes comunitats són

Catalunya, el País Valencià, les illes Balears, les Canàries i Madrid.

—Aquest fons és, en realitat, una compensació pel perjudici que causa el model de finançament en aquests territoris?

—El problema és que en aquest model de finançament es va fer una gran trampa per a vendre que amb el nou sistema quedarien per sobre de la mitjana territoris com Catalunya, molt castigats per l'espoliació fiscal. Però es referien a la mitjana per persona ajustada amb tot un seguit de ponderacions, com la població en edat escolar, la població més gran de 65 anys o la dispersió. L'estat no està obligat a fer bestretes pel fons de competitivitat, però sí per a la resta de fons del sistema de finançament.

—Quan el PSC reclamava a CiU que inclogués els 1.450 milions del fons de competitivitat del 2011 als pressupostos de la Generalitat, podia fer-ho legalment?

—Si l'estat els hagués dotat en els seus pressupostos del 2011, la Generalitat ho hauria pogut fer, encara que no els hagués percebuts com a bestreta. Però no hi consten; l'estat no els ha comptabilitzats com a despesa per a enguany i seria il·legal per part de la Generalitat de fer-ho. Tothom parla de 1.450 milions, però és que no sabem quants milions seran. Aquesta és l'estimació que va deixar el conseller Castells, però n'hi ha unes altres que

parlen de 800 milions d'euros. La xifra final no se sabrà fins el juny del 2013.

—Aleshores, podria passar que les bestretes del 2009 i el 2010 fossin superiors a allò que correspon?

—El juny del 2011 hi haurà la primera liquidació del nou sistema de finançament, que va entrar en vigor el 2009. Pot ser que la liquidació de la quantitat que ens toca a Catalunya per aquest fons sigui superior a la bestreta que hem rebut, que va ser el 70% del total estimat, o inferior. Si és inferior, la Generalitat haurà de tornar la diferència o, en tot cas, percebrà una quantitat inferior a l'estimada pel 30% que li faltava per cobrar. I no tan sols pel fons de competitivitat, sinó per tot allò que va cobrar anticipadament d'uns altres fons. Perquè enguany ja sabem de segur que l'estat va fer bestretes per al 2008 i el 2009 molt superiors a allò que després es va ingressar d'impostos.

—I com és?

—Perquè el 2007 tenia unes previsions econòmiques molt més optimistes d'allò que finalment va ser. Quan es va pactar l'acord de finançament, la ministra Elena Salgado va anunciar com una gran mesura de generositat que permetria que fins el 2011 les comunitats autònomes no haguessin de tornar el sobrant dels càlculs mal fets. Aquest 2011, la Generalitat ha de començar a retornar els diners de més que va rebre per endavant. Encara no hi ha xifres oficials, però podríem parlar d'uns 300 milions d'euros.

—Tot plegat és a la Lofca i al model de finançament pactat el 2009. Per tant, el govern català d'aleshores ja era conscient d'aquestes circumstàncies?

—A la llei que acompanya la Lofca, que regula el sistema de finançament de l'octubre del 2009, queda molt clar que no hi ha obligació de fer bestretes del fons de competitivitat. És evident que des de l'acord de finançament d'Elena Salgado del juliol del 2009

fins a l'octubre, en què s'aprova la llei, els polítics catalans haurien pogut, si més no, intentar que quedés fixat per llei que l'estat també havia de fer bestretes pel fons de competitivitat, tal com passa amb els altres fons. Resulta incomprensible, perquè el fons de competitivitat era el gruix del guany per a la Generalitat.

—**Quina millora haurà aportat aquest model de finançament del 2009 amb relació a l'anterior?**

—Aproximadament, un guany d'uns 2.000 milions d'euros per a la Generalitat, 1.000 dels quals provinents del fons de competitivitat. Per tant, és evident que és molt important.

—**Els governs de Madrid i del País Valencià han anunciat que reclamaran també el cobrament d'aquest fons si Catalunya el percep. Però, de fet, el fons no és un de sol que es reparteix de cop a tots els territoris que hi tenen dret?**

—Exacte. Si cobra Catalunya, cobren la resta. No té sentit que els governs de Madrid o del País Valencià facin pronunciaments dient que volen cobrar si Catalunya cobra. Serà o per a tots o per a ningú. Sigui com sigui, l'estat hauria d'haver inclòs aquesta partida als pressupostos de l'estat, i ara serà molt difícil de fer una modificació legal en uns pressupostos ja aprovats. I hi insisteixo, no estan legalment obligats a fer-ho, però sí moralment.

—**Moralment?**

—Perquè l'estat fa una jugada molt cínica amb relació a l'objectiu que té de reduir el dèficit públic de les administracions. Dotar els 2.600 milions d'euros que hom calcula que es destinaran al fons de competitivitat per al 2011 als seus pressupostos, significava més despesa per a l'estat i, per tant, serien 2.600 milions d'euros més de dèficit que acumularia l'estat. I què fa l'estat? A l'àmbit internacional, traspasa la responsabilitat de l'incom-

“El nou model aporta un guany d'uns 2.000 milions d'euros a la Generalitat”

JORDI PLAY

JORDI PLAY

pliment dels objectius de reducció del dèficit públic a les comunitats autònomes, com si fossin les malbaratadores que no compleixen la reducció del dèficit pactada.

—**I de fet, serà molt difícil que la Generalitat pugui complir l'objectiu de reduir el dèficit del 3,9% del PIB a l'1,3% en un any.**

—La Generalitat té una situació molt complicada. Li demanen que redueixi el pressupost de més de 7.000 milions a poc més de 2.000. Una reducció de la despesa de 5.000 milions és brutal, implica unes retallades impressionants sobre serveis bàsics de l'estat del benestar. La Generalitat ja comença a retallar, i s'ha compromès amb un 10%, però no n'hi haurà prou per a complir l'objectiu. Hauran de retallar molt més, o incompliran els objectius. És un joc pervers, en què el primer que frena perd, però el que ve darrere s'estimba. Si la Generalitat no compleix, tampoc no compleix l'estat.

—**Això ho percebran els mercats internacionals?**

—Sí, naturalment, l'estat quedarà retratat.

“A la Generalitat li demanen una retallada brutal: 5.000 milions”

“La culpa de no reclamar el fons de competitivitat és de tots els grups”

—**Aleshores, el model de finançament pactat el 2009 no era tan bo per a Catalunya com va defensar el govern tripartit?**

—PSC, ERC i ICV van votar a favor de la Lofca i d'aquesta llei. Per tant, o no es van mirar bé la lletra petita de la llei o no hi van donar importància. Però els pressupostos de l'estat del 2011 en què no es dotava aquest fons de competitivitat es van aprovar aquesta tardor al Congrés, i no hi va haver esmenes de grups catalans, tampoc de CiU, que reclamessin aquests diners. Hi ha culpes a repartir entre tots els partits. I també hem de recordar que si ara tenim aquesta situació és perquè el sistema de finançament que surt aprovat amb l'Estatut torna a donar el mànec de la paella a l'estat. Ara l'estat pot fer això perquè els diners i la recaptació són seus, i és l'estat que disposa dels diners i de la capacitat de dir com i quan reparteix bestretes. El poder de negociació és exclusivament de Madrid. És un sistema de finançament que en el seu dia, tal com quedava a l'Estatut, el van esbombar com un gran èxit, tant el PSC com ICV i CiU.

—**Tot el procés estatutari i del model de finançament es va basar en la discussió del moment, però no se'n va fer una foto general, doncs?**

—Això mateix. I ara tenim un sistema de finançament que, igual que els models anteriors, ho deixa tot a mans de l'estat, amb una llei orgànica i una negociació amb disset comunitats autònomes al Consell General de Política Fiscal i Financera i la Lofca. És fruit de l'Estatut i, per tant, els partits que el van votar hi tenen responsabilitat. Però també ERC, que no el va votar, perquè sí que va votar la Lofca, que ratifica allò que deia l'Estatut i, a més, la va esbombar com un gran acord històric. Sempre és igual: qui arriba a un acord, el ven com el millor del món, però no explica que a la lletra petita hi diu que tot queda a mans de l'estat. I l'estat farà la interpretació a la contra sempre que li convingui.

—**Hi ha cap sortida possible, perquè la Generalitat no hagi de frenar en sec?**

—Dependrà de la voluntat de l'estat. Moralment, és molt pervers que obligui la Generalitat a unes retallades en serveis socials, carregant-li la culpa de tot i l'estat presentant-se com el més aplicat, que compleix amb les institucions internacionals. Encara són més vergonyoses les declaracions de la ministra de Sanitat amenaçant la Generalitat d'intervenir si retalla serveis de la sanitat catalana. Es posa la Generalitat en un carreró sense sortida. No n'espero res, de Madrid, però sí que les coses s'expliquin bé i es faci evident que el principal responsable d'aquestes retallades és un sistema de finançament autonòmic que manté la Generalitat en una insuficiència financera permanent.

—**Potser hauria calgut començar a fer calaix una mica abans?**

—Sí, l'ajustament hauria pogut ser més gradual i ara no hauria estat tan brusc. A tot plegat, encara hi hem de sumar l'endeutament de la Generalitat que aconsegueix per la via de les emissions, que s'han de pagar a uns interessos molt alts i que genera una detracció de recursos de l'administració molt forta.

Gemma Aguilera